

"Dünyanın dilində danışacaq jurnalistlərimiz olmalıdır"

Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri, Milli Məclisin deputatı Əflatun Amaşov yap.org.az sayıtına geniş müsahibə verib. O müsahibəsində medianın müasir vəziyyəti, gələcək planlardan danışib. Ə.Amaşov qeyd edib ki, müasir dövr Azərbaycan mətbuatı inkişafa, yeniliyə can atan monolit komandadır: "Ötən 143 ildə o, bir çox keyfiyyət dəyişikliklərinə imza atıb. Ancaq dəyişməyən bir məqamı vurğulamaq istərdim. Bu, 143 il öncənin "Əkinçi" ənənələrinə sadiqlik xəttidir. Hesab edirəm ki, mətbuatımızın, indiki dillə desək, mediamızın yaradıcılıq baxımından nə qədər problem və çatışmazlıqları olsa da, o, ümumən Həsən bəy Zərdabi ənənələrinə sadiqdır.

Əlbəttə, qeyd etdiyim kimi, problemlər də qalmaqdadır və bu baxımdan bir sıra məqamlar üzərində dayanır, təhlillər aparırıq. Bir cəhətə xüsusi diqqət yetirmək istərdim. Bilirsiniz ki, Həsən bəy Zərdabi "Əkinçi"ni min bir zəhmət hesabına ərşəyə gətirmişdi. Eləcə də "Əkinçi"nin ardıcılıqları olan "Ziya", "Ziyayi Qafqaziyyə", "Kəşkül", "Şərqi-rus", "Kaspi", "Mola Nəsrəddin" və digər nəşrlər rəvan yol getməmişdilər. Baxırıq ki, hər birinin yaranması və ictimai rəydə qəbul edilməsi əsasən bir və bir neçə ziyalının fədakar əməyinin nəticəsidir. Bu cəfakəş ziyalılar uca Tanrının Azərbaycana bəxş etdiyi sərvətlərdir. Onlar xalqın yükünü çiyinlərinə götürməkdən yorulmayıblar, son nəfəslərinədək çalışıblar, əqidələrindən, prinsiplərindən, ideyalarından dönməyiblər. Ona görə yada düşən məhz onlardır. Hesab edirəm ki, üzərindən bir 143 il keçdikdən sonra bu gün baş verənlər də belə desək, ələnəcək. Heç şübhəsiz ki, o zaman peşə dəyərlərinə sadiq kimlərsə fərqləndiriləcək, nümunə göstəriləcək. Bəlkə sayları çox az olacaq, amma bu adamlar olacaq və Azərbaycan mediasına münasibətdə bitkin baxış məhz onların əməyi müstəvisində qiymətləndiriləcək. Mən Zərdabi ənənələrinə sadiqlik deyilən zaman məhz peşəsinə sözün əsl mənasında dəyər verən şəxsiyyətlərin fəaliyyətini əsas götürürəm. Hazırda yaşanan müxtəlif problem və çatışmazlıqları, jurnalist adından sui-istifadələri nəzərə alsaq, sadiqliklə bağlı fikirlərim heç də nikbinlik naminə deyilən sözlər deyil. Mən sadəcə keçdiyimiz yolun realıqlarına söykənirəm. Hər zaman düşünmüşəm ki, Azərbaycan xalqı ayrı-ayrı şəxsiyyətlərinin hesabına bu mərhələyə çatıb. Məsələn, 1993-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyev olmasaydı, kim bilir, indi sizinlə söhbət edə bilərdikmi? Bu mənada hesab edirəm ki, mətbuatımızın ənənələrinə sadiqliyinin qiymətləndirilməsi mahiyyətinə kompleks yanaşılacaq hadisədir".

"Azərbaycan mediası peşəkar mediadır"

Jurnalistikanın peşəkarlığı məsələsinə toxunan Şura sədri bildirib ki, Azərbaycan mediası peşəkar mediadır: "Ancaq suların durulmasına ehtiyac var. Hesab etsək ki, ölkədə 5 mindən artıq KİV reyestrə alınıb, eyni zamanda KİV kimi fəaliyyət göstərən internet media resurslarının sayı da durmadan artır, yaranmış durumun peşəkarlıq baxımından yüksək qiymətləndirilməsi sadəcə mümkünsüzdür. Əslində, gerçək jurnalistika nə qədər ciddi resursa malik olsa da, çoxluğun yaratdığı ab-hava heqiqi media təmsilçilərinə baxışa da təsir göstərir. Baxış isə haqlı olaraq mənfidir. Biz çalışmalıyıq ki, bu tendensiya kökündən dəyişsin. Peşəkarlığın artırılmasının bir yolu bununla bağlı vərdişləri dərinləşdirməkdən, maarifləndirici tədbirləri artırmaqdan, peşəkarların sahədə qalib işləmələri üçün rentabelli mühiti formalaşdırmaqdan keçirsə, digər məqam məqam sırf mənəvi amillərə söykənir. Yəni elə edil-

məlidir ki, informasiya dalınca hansısa idarə, müəssisə və təşkilata üz tutan peşəkara olan münasibət həmin yerə başqa məqsədlər üçün üz tutan "jurnalistə" olan münasibətdən fərqli olsun. Təcrübə göstərdi ki, bunu reallaşdırmaq vaxt alır, bəzənsə mümkün olmur. Mümkün deyilsə, demək ki, ikincilər sıradan çıxmalıdır. Bunun üçün "Kütləvi informasiya vasitələri haqqında" Qanuna düzəliş edilməli, KİV-lərin təkrar qeydiyyatı aparılmalı, internet media resurslarının KİV olaraq dövlət qeydiyyatından keçmələri təmin olunmalıdır. Ümumən sahəyə nəzarət gücləndirilməlidir. Mən əvvəldə suların durulmalı olduğunu söyləyərkən də bu tədbirlərin gerçəkləşdirilməsinin vacibliyini nəzərdə tut-

muşdum. Əlbəttə, bu, çətin prosesdir, amma gedilməsi vacib olan yoldur.

Yenə də sözümlə əvvəlinə qayıdaraq deyirəm ki, Azərbaycan mediası ümumən peşəkar mediadır. Amma buna müqayisəli də yanaşmaq lazımdır. Çünki peşəkarlığın dünya üzrə qəbul edilən standartları fərqlidir. Bu standartlara çatmaq üçün işlər gücləndirilməlidir. Ayrıca media peşəkarlığı institutu formalaşdırılmalıdır. Redaksiyaların texniki bazası daha da gücləndirilməlidir. KİV-lər üçün reklam mühiti olmalıdır. Bizi tam peşəkarlığa çatmaq üçün məhz bu tədbirlər gözləyir. Sözümləndirdim ki, peşəkarlıq özünü yalnız ayrı-ayrı fərdlərin ortaya qoyduqları məhsullarda göstərməməli, sahənin özünə peşəkar yanaşılmalıdır. Hesab edirəm ki, Azərbaycan dövlətinin, şəxsən cənab Prezident İlham Əliyevin də məqsədi budur. O, media nümayəndələri ilə görüşlərində dəfələrlə mövcud istiqamətdəki düşüncə və baxışlarını bölüşüb. Dövlət başçısının baxışları fundamental əhəmiyyət kəsb edir. Buna görə də vəziyyətin indikindən çox yaxşı olacağına dərin inamım var".

"Vəsaitin artırılması bu sahədə daha intensiv işlərin görülməsinə şərait yaradacaq"

Dövlətimizin dəstəyi mətbuatın inkişafında özünü necə göstərir? Sualını cavablandıran millət vəkili bu addımı mühüm göstərici kimi qiymətləndirib: "Mediya diqqət və qayğı Azərbaycanda bu sahədə aparılan dövlət siyasətinin mühüm göstəricisidir. Diqqət ona əsaslanır ki, mediada dövryyəyə buraxılan hər fikir cəmiyyət üçün önəmlidir və dövlət də fəaliyyətini məhz bu fikirlərə uyğun şəkildə qurur. Qayğı isə həmin fikirlərin daha geniş formada və konseptual səslənməsi üçün bir növ, plasdarm formalaşdırır. Ona görə də bu iki cəhət bir-birini tamamlayır. Nəzərə alınmalıdır ki, azad media olmadan cəmiyyətin inkişafından, dövlətin də beynəlxalq arenada özünü təsdiqləməsindən söhbət gedə bilməz. Azad media söz və ifadə azadlığı deməkdir. Bu dəyərlər isə dünyanın diqqətindədir. Söz və ifadə azadlığı beynəlxalq aləmdə dövlətlərə,

xalqlara münasibətin formalaşmasında başlıca meyardır. Azərbaycan mediası da fəaliyyətini məhz bu meyarlara verilən dəyər üzərində qurmalıdır və qurur da.

Bilirsiniz, hər bir halda məsələyə müqayisəli yanaşılmalıdır. Yəni vəziyyət on il əvvəl necə idi, indi necədir? Düşünürəm ki, kifayət qədər müsbət irəliləyişlər var. Dövlət dəstəyi faktiki olaraq jurnalistikanı imtiyazlı sahəyə çevirib. Dünyanın heç bir yerində jurnalistlərin pulsuz mənzillə təminatı praktikasısı yoxdur. Media təmsilçiləri üçün iki yaşayış binası istifadəyə verilib, üçüncüsünün inşası davam etdirilməkdədir. Bəzən müəyyən fikirlər səslənir ki, bu, jurnalistləri asılı salmaq üçün edilir. Təbii, bu baxışlar yalnız və qərəzlidir. Çünki ötən müddətin təcrübəsi göstərir ki, evlə təmin olunan jurnalistlərdən heç biri özünün yaradıcılıq dairəsini daraltmayıb, əksinə onlar peşələrinə daha sıx surətdə bağlanıblar, inkişafda pay sahibinə çevriliblər. Dövlətin dəstəyi məhz bu baxımdan əhəmiyyətli olub. Digər tərəfdən, redaksiyaların maddi-texniki bazası möhkəmlənib. Onlar özlərini müasir avadanlıqlarla təmin etmək imkanı əldə ediblər. Bu isə yaradıcılıq üçün geniş meydan deməkdir. Əlbəttə, problemlər də var və onların aradan qaldırılması "Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiya vasitələrinin inkişafına dövlət dəstəyi Konsepsiyası" üzrə görülən işlərin intensivləşdirilməsindən asılı olacaq.

Parlamentin üzvü kimi, ümumən mediaya dövlət tərəfindən ayrılan vəsaitin artırılması ilə bağlı təkliflər irəli sürmüşəm. Məsələ ümumən media ictimaiyyətinin gündəmindədir. Hesab edirəm ki, vəsaitin artırılması bu sahədə daha intensiv işlərin görülməsinə şərait yaradacaq".

Sonda hazırkı dövrdə mətbuatımız qarşısında duran vəzifələrdən danışan Ə.Amaşov ən böyük vəzifənin dünyanın informasiya məkanına daha sıx surətdə inteqrasiyanın həyata keçirməkdən ibarət olduğunu vurğulayıb: "Bizim dünyanın dilində danışacaq jurnalistlərimiz olmalıdır. Yalnız dil biliklərindən söhbət getmir. Məsələ düşüncə yetkinliyində, dünyanın, xüsusən də Avropanın başa düşəcəyi tərzdə davranmaqdan gedir. Əlbəttə, buna nail olmaq çətindir, ancaq son dərəcə vacibdir. Qloballaşma dövründə informasiyanın mahiyyətinə dəyər məhz belə əməli fəaliyyətlə verməliyik. Proses heç də ayrı-ayrı jurnalistlərin fərdi keyfiyyətləri üzərində qurulmamalıdır. İstər mənəvi, istər peşəkarlıq baxımından fərdi keyfiyyətləri yüksək olan jurnalist nəslə yetişməlidir. Yenə də deyirəm, ümumən vəzifə budur və digər vəzifələrin reallaşması da buna xidmət etməlidir.

Başqa vəzifələrə gəldikdə, əlbəttə, jurnalistikamızda ixtisaslaşma dərinləşməlidir. Bunun üçün təhsil müstəvisində konkret zəmin var.

Məlumdur ki, ali məktəblərin jurnalistika fakültələrinin magistratura pillərinə qəbulda humanitarla yanaşı digər ixtisas sahiblərinin istəkləri nəzərə alınır. Yəni faktiki olaraq müxtəlif sahələri təmsil edən bakalavrlar özlərini peşəkar jurnalist kimi təsdiqləyə bilirlər.

Əslində, qarşıda duran vəzifələrin böyük bir qismindən söhbət açdıq. Mən bir qədər ümumiləşdirmə aparmaq istərdim. 143 illik mətbuat tariximizin, Cümhuriyyətin iki ilini və müasir müstəqillik dövrünü götürsək, üst-üstə 29 ili dövlətçilik tariximizlə bağlıdır. Bu müddət bir sahədə tam əsaslı işlərin görülməsi üçün o qədər də böyük deyil. Nəzərə alaq ki, 29 ilin özünün çətinlikləri və məhrumiyyətləri olub. Buna baxmayaraq, böyük vəzifələr reallaşdırılıb və daha böyük vəzifələr də həyata keçirilməkdədir.

Ədil Ədilzadə